

תאריך: 05.02.24

חמשת החושים

יחידת הוראה לילדי גן חובה

הנושא: גוף האדם - שילוב של שפה ומדעים

מפתחת היחידה

יעל בסיל, גן חופית הרצליה

מידע כללי

מפתחת היחידה: יעל בסיל

תאריך פיתוח היחידה: מאי 2023

כותרת היחידה: חמשת החושים

שכבת גיל: הגיל הרך - גן חובה

זמן מוערך ללמידה: שבוע

הנושא הנלמד: גוף האדם- שילוב של שפה ומדעים

סביבת למידה: גן ובית

תת נושא: חושים

מושגים מרכזיים: תחושות, רגשות, הכרה- מה נעים לגוף שלי ומה לא

מיומנויות: מיומנויות אורייניות- זיהוי אותיות, אות פותחת, צליל פותח, חרזים, מיומנויות מוטוריות- עדינה- גזירה, הדבקה, כתיבה, גסה- קפיצה, תנועות יוגה. ביטוי אישי, העצמה,

עבודת צוות, חשיבה ביקורתית

שיקולי הדעת בבחירת הנושא

הרעיון לפרויקט הגיע מהילדים כאשר ביצענו הצבעה בין נושאים שונים בדרך דמוקרטית. הערך המרכזי שאני מבקשת לקדם הוא הביטוי העצמי של הילדים ותחום שהם גילו בו עניין. הילדים בגיל זה מתחילים לחקור את גופם והוא מעורר בהם סקרנות רבה - כיצד הגוף שלנו פועל? בנוסף, למידה זו מאפשרת לילדים הקשבה וחיבור אישי לגופם, גוף ונפש, היכרות וזיהוי רגשותיהם ותחושותיהם

מטרות כלליות:

- הילדים יכירו ויחקרו את החושים השונים
- הילדים יפתחו הקשבה לתחושות הגוף השונות העולות אצלם דרך החושים
- הילדים ילמדו מושגים הקשורים לחמשת החושים כמו טעמים: מתוק, חמוץ, מלוח. שמות האיברים, מרקמים שונים - מחוספס, רך, דוקר.
- הילדים יחשפו לריחות וטעמים שונים

עקרונות each

כיצד באים לידי ביטוי עקרונות **each** ביחידת ההוראה?

● **חינוך לערכים – e education & values**

הקשבה לגוף, סבלנות, כבוד לאחר, העצמה, ביטוי אישי, עידוד התנסות בדברים חדשים, גמישות, שיתוף פעולה

● **אקדמיה - a academy**

חקר על החושים, הכרת מושגים בנושא, עבודה אישית עם חוברת היוצרת רפלקציה לתחושות הילדים

● **קהילה - c community**

קהילת הגן והצוות, שיתוף פעולה בין הילדים, היכרות עם קהילת העוורים והחירשים.

● **חדשנות ויזמות - h high tech**

חקר, עבודה בקבוצה, תהליך של רפלקציה- למידה עצמאית, עמידה מול ילדי הגן ושילוב מדיות שונות

משאבי למידה

חומרי למידה וחומרי עזר:

- ספרון הרפלקציה של החושים: בכל יום שנלמד על חוש הילדים ייגשו לחוברת האישית שלהם וימלאו את הדף המתאים
- תמונות של איברי הגוף השונים: אף, עיניים, פה ולשון, ידיים, אוזניים
- סרטונים
- שיר חמשת החושים
- מצרכים שימשו לריח, למישוש, לשמיעה ולראיה

תוצרי הלמידה:

- יצירה של איברי הפנים
- ספרון
- דבק תבלינים
- לוח מישוש אישי
- הכנת כלי נגינה

תכנון שיעורים/מפגשי לימוד

- מפגש לימוד 1: חוש הטעם
- מפגש לימוד 2: חוש הריח
- מפגש לימוד 3: חוש הראייה
- מפגש לימוד 4: חוש המישוש
- מפגש לימוד 5: חוש השמיעה

תכנון מפגש לימוד 1

חוש הטעם							
מסך הזמן	עקרונות מודל each במפגש	מרחב בגן	מיומנויות	מושגים מתוך הנושא הנלמד	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
					המלצות לגננת	הנחיות ללומדים	
30 דקות	<p>אקדמיה: הילדים יוצאים למפגש לחקר על הלשון דרך שאילת שאלות והשערות</p> <p>קהילה: ילדי וצוות הגן</p> <p>חדשנות: למידה עצמאית ושילוב מדיות שונות</p>	מפגש	<p>השוואה</p> <p>חשיפה לטעמים שונים</p> <p>הקשבה</p>	<p>איברי החישה</p> <p>טעים ולא טעים</p> <p>סוגי טעמים, מתוק, מלוח, מר, חמוץ</p>	<p>הגננת:</p> <ul style="list-style-type: none"> תראה תמונה או סרטון ותמונה של תקריב הלשון ותשאל את הילדים מה הם רואים בתמונה? תסביר לילדים על הטעמים. תוכל להציג את הסרטון של "הילמוד" בנושא חמשת החושים ובכל פעם תציג חלק מהסרטון המתקשר לחוש הנלמד תציג את הספרון שילווה את היחידה (מצורף בהמשך) תוכל להציג את הסרטון של פרפר נחמד בנושא חמשת החושים 	<p>הילדים:</p> <ul style="list-style-type: none"> יאזינו לשיר "חמשת החושים" / מירב האוסמן וילמדו את התנועות יביטו בעזרת מראה על לשונם וישוו בין הלשונות אחד של השני. מה דומה ומה שונה? מה אפשר לעשות עם הלשון? <ul style="list-style-type: none"> מהו תפקיד הלשון? מה נעים לנו בלשון ומה לא נעים? הילדים יצפו בסרטון המסביר על הטעמים 	מפגש

חוש הטעם

60 דקות	לוח במרחב הגן- איזה טעם אני אוהב? הילדים מסמנים איזה טעם הם אוהבים מתוך מגוון אפשרויות	מוטוריקה עדינה- גזירה, הדבקה, כתיבה, צביעה, יצירתיות	מיון, שיתוף פעולה רפלקציה	הכרה- מה נעים לגוף שלי ומה לא? חשיפה לטעמים שונים	הגננת : • תכין לכל ילד דף עליו פנים ריקות. תארגן על גבי השולחן במרחב 4 קערות ובהן טעמים שונים. קערה 1- מתוק- דבש, קערה 2- חמוץ- תפוז, קערה 3- מריר- שוקולד מריר וקערה 4- מלוח- מלח ובנוסף כיסויי עיניים	1. בשולחן הסדנה: הילדים ידביקו ויצרו בעזרת חומרי יצירה שונים את איברי הפנים על גבי ציור של פנים ריקות. 2. שולחן זיהוי טעמים: על הילדים להתחלק לזוגות. ילד אחד מבסה את עיניו בעוד בן זוגו מגיש לו את אחד הטעמים. על הילד שעיניו מכוסות לזהות מה אכל ולאיזה סוג טעם הוא שייך. 3. שולחן משימה עם ספרון היחידה. על גבי הדף מוצגת השאלה "מה משמח את הלשון שלי?" ומסביב מוצגים הטעמים בייצוג של ציור אשר נמצאים בשולחן זיהוי הטעמים. על הילדים לצבוע להנאתם ולסמן את הטעם האהוב עליהם.	תרגול, יישום והערכה פעולות: • למידה • עבודה • יצירה • משחק
---------	--	--	---------------------------	---	---	--	--

תכנון מפגש לימוד 2

חוש הריח

משך הזמן	מפגש עקרונות מודל each	מרחב בגן	מיומנויות	מושגים מתוך הנושא הנלמד	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
					הנחיות ללומדים	המלצות לגננת	
30 דקות	<p>אקדמיה: הילדים יוצאים למפגש לחקר על האף דרך שאילת שאלות והשערות</p> <p>קהילה: ילדי וצוות הגן</p> <p>חדשנות: למידה עצמאית ושילוב מדיות שונות</p>	<p>לוח איזה ריח נעים להם? הילדים מסמנים איזה ריח נעים להם מתוך מגוון אפשרויות</p> <p>שולחנות עבודה במרחב הגן</p> <p>קופסת הריח המסתורית- בתוך הקופסא נניח ריח כלשהו ניתן לילדים להריח במהלך היום וניתן להם להעלות השערות במה מדובר. בסוף היום נחשוף מה נמצא בקופסה.</p>	<p>העלאת השערות, רפלקציה סביב חוש הריח</p> <p>האזנה</p> <p>מיון זיהוי התאמה</p>	<p>מתוק, חמוץ, מלוח</p> <p>תחושות</p>	<p>הגננת:</p> <ul style="list-style-type: none"> - תציג לילדים תמונת תקריב של האף ושואלת איזה חוש לדעתכם נלמד היום? תיתן לילדים להריח דברים שונים (לימון, שוקולד, דבק, בושם, פרי, פרח, אדמה ועוד. ושואלת איך לדעתכם האף שלנו יודע להריח? איך אנחנו מבדילים בין ריחות שונים? תשאל את הילדים מה לדעתם נמצא בתוך האף? - תשוחח עם הילדים על המבנה הפנימי של האף. - תסביר לילדים על תפקיד השערות? (השערות מסננות את האויר מחלקיקים של אבק, חול ולכלוך לפני בניסתו לחלל האף. - תציין שניתן להכין דבק זה בבית, לשתול את העבודה באדמה, להשקות והלמתין שיצמח. 	<p>הילדים:</p> <ul style="list-style-type: none"> - יאזינו לשיר "חמשת החושים" / מירב האוסמן וילמדו את התנועות. - ישתפו על איזה חוש כבר למדנו ובעזרת תמונה ינחשו על איזה חוש נדבר היום. - יעצמו את העיניים, יריחו ולאחר הזיהוי יצטרכו למצוא את האות הראשונה של מה שהריחו (על הרצפה יש לפזר את האותיות הרלוונטיות). - ישערו מה תפקיד השערות שבתוך האף 	מפגש

חוש הריח

					- תוכל להציג את הסרטון של "הלימוד" בנושא חמשת החושים ובכל פעם תציג חלק מהסרטון המתקשר לחוש הנלמד.		
60 דקות			עצמאות למידה עצמאית רפלקציה הקשבה		הגגנת מארגנת בתוך קופסאות אטומות ריחות שונים כגון: קפה שחור, חמאת בוטנים, שום וזעתר	1. בשולחן הסדנה הילדים יצרו עבודות חופשיות עם קטניות שונות באמצעות דבק שהגגנת מכינה ביחד עם הילדים המורכב ממים, קמח ותבלין לבחירתם. 2. שולחן זיהוי ריחות- על הילדים להריח את הקופסאות ולנסות לנחש באיזה ריח מדובר 3. שולחן משימה עם ספרון היחידה. על גבי הדף מוצגת השאלה "מה משמח את האף שלי?" ומסביב מוצגים הריחות בייצוג של ציור אשר נמצאים בשולחן זיהוי הריחות. על הילדים לצבוע להנאתם ולסמן את הריח הנעים עליהם.	תרגול, יישום והערכה פעולות: <ul style="list-style-type: none"> למידה עבודה יצירה משחק

תכנון מפגש לימוד 3

חוש הראייה

משך הזמן	מפגש עקרונות מודל each במפגש	מרחב בגן	מיומנויות	מושגים מתוך הנושא הנלמד	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
					המלצות לגננת	הנחיות ללומדים	
30 דקות	אקדמיה: הילדים יוצאים למפגש לחקר על העין והראייה דרך שאילת שאלות והשערות קהילה: ילדי וצוות הגן חדשנות: למידה עצמאית ושילוב מדיות שונות		עבודה בקבוצה העלאת השערות קיום דיון	מבנה העין לקות ראייה/ עיוורון הנגשה	הגננת: - תראה תמונת תקריב של העין. - תסביר על החלקים בעין. הלבון, הקשתית האחראית על צבע העין והאישון. כשאין אור האישון יתרחב כדי לקלוט את כמות האור המקסימלית וכשיש אור רב הוא יתכווץ. - תשוחח עם הילדים על לקות ראייה/ עיוורון ועל דוגמאות ביום יום שמנגישים עבור אנשים אלו. - תוכל להציג את הסרטון של "הילמוד" בנושא חמשת החושים ובכל פעם תציג חלק מהסרטון המתקשר לחוש הנלמד.	הילדים: - יאזינו לשיר " חמשת החושים " / מירב האוסמן וילמדו את התנועות. - ישתפו על איזה חוש כבר למדנו ובעזרת תמונה. ינסו לגלות באיזה חוש מדובר. - יתבוננו ויבדקו את צבע העיניים של היושבים לידם במפגש. - יתרגלו שיום של איברי העין.	מפגש

חוש הראייה

60 דקות		לוח מעקב עיניים. לוח עליו מצוירת הצורה אינפינטי/ אינסוף ועליה מופיעים תמונות של איברי החושים. על הילדים לעקוב בעזרת האצבע על גבי הסימן ולמנות את כמות הפעמים שמופיעה אותה המילה שנבחרה. לאחר מכן הילדים לוקחים את הספרה המתאימה ותולים אותה. לוח זיהוי עיניים. הילדים מתבוננים ומנסים לזהות למי העיניים שייכות. מתחת לכל תמונה מסתתרת תמונה שלמה לבדיקה עצמית.	עבודה עם מקרא קשר עין יד רפלקציה	מקרא	הגננת תכין דף מעטפה. על הכריכה תמונה של העיניים ובפנים התמונה המלאה של הילד.	1. שולחן מציאת חפצים על פי מקרא. בתוך השקיות מסתתרים חפצים בתוך אורז צבעוני, הילדים מחפשים ומסמנים עם טוש מחיק על גבי המקרא. 2. בשולחן הסדנה הילדים יתבקשו לצייר ציור חופשי בעיניים עצומות. 3. שולחן משימה עם ספרון היחידה. על גבי הדף מוצגת השאלה "את מי משמח אותי לראות?" ומסביב מוצגות האפשרויות אבא ואמא, סבא וסבתא, חיות מחמד, חברים וחברות בייצוג של ציור. על הילדים לצבוע להנאתם ולסמן את תשובתם. 4.	תרגול, יישום והערכה פעולות: <ul style="list-style-type: none"> • למידה • עבודה • יצירה • משחק
---------	--	--	--	------	--	--	---

תכנון מפגש לימוד 4

חוש המישוש							
משך הזמן	עקרונות מודל each במפגש	מרחב בגן	מיומנויות	מושגים מתוך הנושא הנלמד	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
					המלצות לגננת	הנחיות ללומדים	
30 דקות	<p>חקר: הילדים יוצאים למפגש לחקר על חוש המישוש דרך שאילת שאלות והשערות</p> <p>קהילה: ילדי וצוות הגן</p> <p>חדשנות: למידה עצמאית ושילוב מדיות שונות, עבודה בקבוצות קטנות</p>	<p>מפגש עבודה סביב שולחנות במרחב הגן</p>	<p>התנסות</p> <p>עבודה בקבוצה</p> <p>למידה וחקר עצמאי</p> <p>רפלקציה</p>	<p>מרקמים</p> <p>חומרים</p> <p>שכבות העור</p>	<p>הגננת:</p> <ul style="list-style-type: none"> - תחשוף את הילדים לכך שישנם 3 שכבות לעור. השכבה החיצונית הנקראת אפידרמיס, השבה השנייה דרמיס והשלישית היפודרמיס שהיא שכבת השומן. - תיתן לילדים לחוש חומרים ומרקמים שונים ותבחן ביחד עם הילדים את תחושותיהם לגבי החומרים. - תוכל להציג את הסרטון של "הלימוד" בנושא חמשת החושים ובכל פעם תציג חלק מהסרטון המתקשר לחוש הנלמד. 	<p>הילדים:</p> <ul style="list-style-type: none"> - יאזינו לשיר "חמשת החושים" / מירב האוסמן וילמדו את התנועות. - ישתפו על איזה חוש כבר למדו ובעזרת תמונה. - ינסו לגלות באיזה חוש מדובר. - יגעו בחומרים שונים וישתפו במה נעים להם לגעת ובמה פחות. - ישחקו במשחק ניחוש. בכל פעם אחד הילדים יכסה את עיניו ויצטרך לנחש מי עומד מולו בעזרת מישוש בלבד. 	מפגש
60 דקות	<p>הילדים יוכלו להמשיך ולשחק במשחק הניחוש ששיחקו במפגש בעזרת כיסויי עיניים</p> <p>הילדים ישחקו ויגעו בלוח תחושות הבנוי ממשטח ספוגים עליהם מודבקים חומרים במרקמים שונים.</p>				<p>הגננת:</p> <ul style="list-style-type: none"> - תכניס לתוך קופסה אטומה ותיצור חור להכנסת יד ותמלא אותה בחפצים בעלי מרקמים שונים. - תציע לילדים להוסיף ללוח תחושות גם מרקם שהם פחות אוהבים / מתחברים אליו כדי להתאמן. 	<p>1. קופסת מישוש - הילדים יצטרכו להכניס יד אחת ולנסות לנחש במה הם נוגעים.</p> <p>2. כל ילד יכין לעצמו לוח תחושות אישי עם מרקמים שהוא מתחבר ונעים לו לחוש אותם.</p>	<p>תרגול, יישום והערכה פעולות:</p> <ul style="list-style-type: none"> • למידה • עבודה • יצירה • משחק

תכנון מפגש לימוד 5

חוש השמיעה

מסך הזמן	מפגש עקרונות מודל each במפגש	מרחב בגן	מיומנויות	מושגים מתוך הנושא הנלמד	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
					הנחיות ללומדים	המלצות לגננת	
30 דקות	חקר: הילדים יוצאים למפגש לחקר על האוזן דרך שאילת שאלות והשערות. קהילה: ילדי וצוות הגן חדשנות: למידה עצמאית ושילוב מדיות שונות עבודה בקבוצות קטנות	מפגש, שולחנות עבודה במרחב הגן	האזנה בסרטון זיהוי יצירתיות עבודה בקבוצה עבודה עצמאית	מבנה האוזן שמות החלקים באוזן כלי נגינה ושמותיהם, חירשות/ כבדות שמיעה	הגננת: <ul style="list-style-type: none"> תשתף את הילדים על בעלי מוגבלויות וכבדי שמיעה, תשאל האם הם מכירים אנשים כאלו? במה אנשים אלו נעזרים על מנת לשוחח עם אנשים. תוכל להציג לילדים את ילד מוסיקה של עידן ועופרה שכותבים שירים בנושאים שונים ועושים שימוש בשפת הסימנים. תוכל להציג את הסרטון של "הילימוד" בנושא חמשת החושים ובכל פעם תציג חלק מהסרטון המתקשר לחוש הנלמד. 	הילדים: <ul style="list-style-type: none"> יאזינו לשיר "חמשת החושים" / מירב האוסמן וילמדו את התנועות. יצפו בסרטון המציג את המבנה הפנימי של האוזן. ישחקו במשחק ניוחש כלי הנגינה. בכל פעם ילד אחד יכסה את עיניו בעזרת כיסוי עיניים ויצטרך לנחש באיזה כלי נגינה ניגן חברו. יחשפו לאנשים עם מוגבלות ויכירו את קהילת החירשים. 	מפגש
60 דקות		על גבי הטלוויזיה נקרין את אותיות א' ב' בשפת הסימנים או נדפיס זאת על דף.			הגננת: <ul style="list-style-type: none"> תכניס לקופסאות אטומות חומרים שונים המשמיעים צליל כמו כפתורים, אבנים, פעמונים וכדומה תסדר על גבי שולחן הסדנא מגוון חומרים גלילי נייר טואלט, סיכות מתפצלות, מסקנטייפ, סלוטייפ, גומיות, מכסים של בקבוקי זכוכית ושל פלסטיק דבק ותתווך לילדים במהלך הכנת כלי הנגינה. 	1. שולחן עבודה- זיכרון שמיעתי. בתוך קופסאות אטומות ישנם זוגות של צלילים. על הילדים לזהות את הזוגות המתאימים. 2. הכנת כלי נגינה מחומרים שונים 3. שולחן משחק חושים. משחק המסכם את כלל החושים בעזרת כרטיסיות. על הילדים לסמן בעזרת אטב באיזה חוש נעשה שימוש משחק התאמה חמשת החושים	תרגול, יישום והערכה פעולות: <ul style="list-style-type: none"> למידה עבודה יצירה משחק

תמונות מתהליך הלמידה

